

Vláda podpořila důstojné pohřby obětí totalitních režimů

10.7.2025 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Vláda České republiky ve středu 9. července 2025 schválila závěrečnou zprávu odborné komise, která se zabývá otázkou masových hrobů na Ďáblickém hřbitově. Klíčovou roli v této komisi sehrál Ústav pro studium totalitních režimů, jenž v uplynulých dvou letech zásadně přispěl k archivnímu výzkumu, odborné analýze a zpracování podkladů pro vládní rozhodnutí. Díky této práci se podařilo potvrdit identitu ostatků 119 obětí komunistického režimu a vláda současně podpořila záměr realizovat první exhumaci - důležitý krok k navrácení důstojnosti těm, kteří byli po desetiletí anonymně pohřbeni. ÚSTR bude i nadále hrát roli hlavního odborného partnera při mapování, identifikaci a připomínání obětí totalitních represí.

Závěrečné zprávě se odborná Komise pro otázky masových hrobů na Ďáblickém hřbitově věnovala po dobu uplynulých dvou let. Na základě doporučení komise pak vláda schválila i záměr realizovat pilotní projekt první exhumace. Týkat by se měla šachty č. 14, ve které se s vysokou pravděpodobností nacházejí ostatky tří popravených odpůrců komunistického režimu - Karla Sabely, Miloslava Jebavého a Viléma Soka. Všichni tři byli po únoru 1948 odsouzeni k trestu smrti a 18. července 1949 popraveni. Shodou okolností se všichni tři dříve zapojili do odboje proti nacistické okupaci.

Právě **Ústav pro studium totalitních režimů** hraje v rámci Komise pro otázky masových hrobů na Ďáblickém hřbitově zásadní roli jako odborný partner a koordinátor historicko-vědeckého bádání, je hlavním aktérem pro zpracování archivních dokumentů či mapování masových hrobů nebo zpracování podkladů pro vládní rozhodnutí. Svou metodikou a historickou expertizou pomáhá vytvořit kvalitně zpracovaný výchozí materiál pro případnou exhumaci. *„Společnost, která se dokáže postavit čelem ke své minulosti a projevit úctu i k těm, kteří byli vymazáni z paměti veřejnosti, prokazuje skutečnou sílu. ÚSTR bude i nadále podporovat snahy o identifikaci, výzkum a veřejné připomínání těch, jejichž osudy byly zamlčeny,“* řekl **Ladislav Kudrna**, ředitel **Ústavu pro studium totalitních režimů**.

Kamil Nedvědický, 1. náměstek ředitele ÚSTR je jedním z členů komise a současně autorem expertní zprávy, kterou ÚSTR komisi poskytl jako podklad pro její rozhodování. Konkrétně se v daném případě jednalo o právní analýzu možností exhumace. Zpráva dále přináší historický kontext, přehled dostupných archivních pramenů a právní souvislosti spojené s pohřbíváním obětí politické perzekuce v letech 1948-1989. *„Důstojná památka těm, jejichž jména i ostatky měly být zapomenuty, je nejen morálním závazkem vůči obětem, ale i klíčovým momentem v procesu historického uzdravení společnosti. Je důležité, aby veřejný prostor reflektoval i ty nejtemnější stránky našich dějin - a aby to činil s respektem, pravdou a pietou,“* uvedl **Kamil Nedvědický**.

Na rozsáhlém archivním výzkumu se výrazně podílel také historik **Petr Blažek**, ředitel Muzea paměti XX. století a současně pracovník **Ústavu pro studium totalitních režimů**. *„Výzkum potvrdil, že i dlouhá desetiletí po smrti je možné vracet jména, příběhy a důstojnost těm, které totalitní režimy zbavily nejen života, ale i lidské identity. Možnost důstojného pohřbu alespoň části těchto obětí považuji za důležitý závazek demokratického státu,“* sdělil historik **Petr Blažek**.

Ze 119 obětí komunistické perzekuce zůstává i po téměř osmdesáti letech 113 stále pohřbeno v anonymních šachtových hrobech. U více než dvaceti z nich lze určit jejich přesnou polohu. U

ostatních komise identifikovala alespoň číslo šachty a přibližné umístění. Výběr první šachty byl rovněž ovlivněn skutečností, že žije syn Karla Sabely, který o exhumaci opakovaně požádal.

„Ďáblický hřbitov má temnou a pohnutou minulost. Po 35 letech od sametové revoluce děláme první významný krok k nápravě této historické křivdy,” konstatoval premiér Petr Fiala. Ďáblický hřbitov je v majetku hlavního města Prahy. O konkrétním povolení k exhumaci bude v srpnu 2025 jednat Rada hlavního města. Současně s tím se připravuje výstava o dějinách Ďáblic, kterou společně spořádají Muzeum paměti XX. století a Ústav pro studium totalitních režimů. Výstava bude představena v roce 2026. Ve stejném roce je plánováno dokončení rozsáhlé monografie, na které pracují historik **Petr Blažek** a archivářka Alena Šimánková.

Výzkum Ďáblického hřbitova navázal na původní iniciativu najít ostatky československých výsadkářů, kteří se podíleli na atentátu na Reinharda Heydricha. Komise však během svého šetření nenašla žádné dokumenty, které by potvrzovaly uložení ostatků Jana Kubiše, Josefa Gabčíka nebo dalších parašutistů z Resslovy ulice právě v Ďáblicích. Výsledkem práce týmu se však stalo něco neméně významného: první souhrnný seznam obětí komunistické perzekuce pohřbených na tomto hřbitově, který byl vypracován **Petrem Blažkem** ve spolupráci s archivářkou Alenou Šimánkovou, předsedou Sdružení bývalých politických vězňů Jiřím Línkem a odborníkem na dějiny vězeňství Alešem Kýrem.

Tématu „Ďáblický hřbitov a oběti komunismu“ je věnováno další číslo vydání časopisu *Paměť a dějiny* 2/2025, které vychází počátkem srpna letošního roku.

<https://www.ustrcr.cz/vlada-podporila-dustojne-pohrby-obeti-totalitnich-rezimu>